

ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยว
เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

นายวรชัย ไรจนพรทิพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2170-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN COMMUNITY IDENTITY AND TOURISM
DEVELOPMENT IN SAMPHANTHAWONG DISTRICT, BANGKOK

Mr.Vorrachai Rojanaporntip

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning Program in Urban Planning
Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

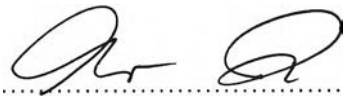
ISBN 974-14-2170-2

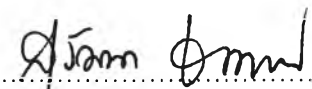
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยว
เขตลุ่มพื่นวงศ์ กรุงเทพมหานคร
โดย นายวรชัย โรจนพรทิพย์
สาขาวิชา การวางผังเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ชาติานิติ

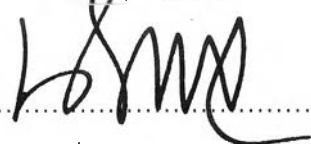
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

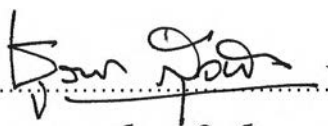

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระห์ตร โรจนประดิษฐ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ชาติานิติ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิรมล เปี้ยแดง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รอ. ชูวิทย์ สุขฉายา ร.น.)

วรชัย โรจนพรทิพย์ : ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ชุมชนและการท่องเที่ยวเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร. (THE RELATIONSHIP BETWEEN COMMUNITY IDENTITY AND TOURISM DEVELOPMENT IN SAMPHANTHAWONG DISTRICT, BANGKOK)

อ. ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.สุวิมณา ธาดานิติ, 188 หน้า. ISBN 974-14-2170-2.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ชุมชน และการท่องเที่ยวของเขตสัมพันธวงศ์ โดยระบุถึงเอกลักษณ์ชุมชนของเขตสัมพันธวงศ์ และเอกลักษณ์ใดที่เป็นปัจจัยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่พื้นที่ รวมทั้งศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อรักษาเอกลักษณ์ชุมชนและแนวโน้มที่ดีของการท่องเที่ยวไว้สืบต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธวงศ์เป็นเขตชั้นในที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร และมีบทบาทเป็นย่านพาณิชย์กรรมมาตลอดตั้งแต่สมัยก่อตั้งกรุงเทพมหานครจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากวิถีชีวิตของชนชาวจีนที่นิยมการค้าขาย ปัจจุบันเขตสัมพันธวงศ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เนื่องด้วยเอกลักษณ์ชุมชนที่มีความโดดเด่น ประกอบไปด้วย เอกลักษณ์ทางด้านกายภาพ ได้แก่ ลักษณะอาคารและสิ่งปลูกสร้าง อาทิ วัดไตรมิตรวิทยาราม ศาลเจ้าเล่งบ๊วยเอี้ยะ เป็นต้น ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของเมืองและการเข้าถึงพื้นที่ได้สะดวก เนื่องจากเป็นย่านการค้าใจกลางเมือง เอกลักษณ์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กิจกรรมทางการค้า รูปแบบการค้า โดยประกอบไปด้วยย่านการค้า เช่น ย่านเยาวราช ย่านสำเพ็ง ย่านคลองถม เป็นต้น และแต่ละย่านการค้าก็มีคุณลักษณะเฉพาะตามประวัติความเป็นมาและกิจกรรมของย่าน ส่วนเอกลักษณ์ทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ วิถีชีวิตชาวจีน ประเพณีและวัฒนธรรม และงานเทศกาลต่างๆ ทำให้เกิดเป็นชุมชนเมืองจีน (China town) ในกรุงเทพฯ โดยจากเอกลักษณ์ชุมชนทั้งหมดที่กล่าวมา เอกลักษณ์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่ นอกจากนี้ลักษณะของสัมพันธวงศ์ที่เป็นย่านการค้าต่างๆมารวมตัวกัน แต่ละย่านมีความหลากหลายของสินค้าจะเกิดเป็นแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวได้มากขึ้น และจากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว สัดส่วนของความประทับใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสู่เขตสัมพันธวงศ์ระหว่างเอกลักษณ์ทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม คิดเป็นอัตราส่วน 6 : 54 : 40

แต่จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในพื้นที่ ทั้งทางตรง คือ จากตัวนักท่องเที่ยวเอง และทางอ้อม คือ จากกิจกรรมการบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามา ผลกระทบในทางบวกคือ ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนขึ้นอย่างมากในเขตสัมพันธวงศ์ ขณะที่การท่องเที่ยวก็ได้ส่งผลกระทบต่อเอกลักษณ์ชุมชน รวมถึงในด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่สำคัญได้แก่ คุณค่าสินค้าท้องถิ่นถูกทำลาย เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมและความสะอาดของชุมชน เกิดปัญหาอาชญากรรม และอาชญากรรม เป็นต้น ดังนั้น จึงได้มีการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เช่น มีการปรับปรุงทางเท้าเพื่อรักษาความเชื่อมโยงระหว่างย่านการค้าต่างๆไว้ ด้านเศรษฐกิจ เช่น มุ่งเน้นการพัฒนาและรักษารูปแบบการค้าที่สำคัญของแต่ละย่าน และด้านสังคม เช่น สร้างความร่วมมือในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ โดยใช้ทั้ง 3 ด้านอย่างบูรณาการที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ภาควิชา.....การวางแผนภาคและเมือง.....ลายมือชื่อนิติ..... วรชัย โรจนพรทิพย์
สาขาวิชา.....การวางแผนผังเมือง.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2548.....

4674164125 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD: RELATIONSHIP / COMMUNITY IDENTITY / TOURISM DEVELOPMENT / SAMPHANTAWONG
VORRACHAI ROJANAPORNTIP : THE RELATIONSHIP BETWEEN COMMUNITY IDENTITY AND
TOURISM DEVELOPMENT IN SAMPHANTHAWONG DISTRICT, BANGKOK. THESIS ADVISOR :
ASST.PROF.SUWATTANA THADANITI, Ph.D.188 pp. ISBN 974-14-2170-2.

The research aims at studying the relationship between community identity and tourism development in Samphanthawong district. The research identifies community identities of Samphanthawong district and other factors attracting tourists to decide their traveling into the area. Further, the research studies problems and guideline of sustainable tourism development. In order to maintain the community identity.

The research found that Samphanthawong district has been a center place that remains its own historical and economical value of Bangkok in itself, and it has taken an important role of being financial and trading zone long before Bangkok metropolitan has been settled. Tourists come and visit Samphanthawong district at a huge number each year due to the fact that the district has its own outstanding identities. These identities are categorized as (1) physical identity which is seen through buildings and other architectures such as Wat Tri Mitr Withayaram, Leng Puay Eai shrine, and the location that can be conveniently accessed, (2) economic-related activities seen in trading area like Yaowaraj, Sam Peng, and Klong Thom. These areas still reserved their own identities like they have long been. (3) Socio-cultural identity such as Chinese-Thai way of life, tradition and culture that make China town community in Bangkok. Among these mentioned identities, the economic-related activities are considered as most important in attracting the tourists. In addition to this, Samphanthawong district consists of various trade zones having variety of products that also help draw attentions from the tourists to come and visit. According to tourist's satisfaction survey, ratio of satisfaction on physical identity, economic-related activities, and socio-cultural identity in Samphanthawong district is 6 : 54 : 40.

However, the increasing tourism has brought about various problems in the district both directly from the tourist and indirectly from services relating to the tourism activities. Positive result is seen in an increasing income within the district, but the negative one resulted in community identities, local products are disvalued, community cleanliness is disregarded. Drug and criminal problem are also increased. Therefore, directive suggestions are offered in order to develop tourism in 3 categories which are physical development which includes improvement of pavements to maintain connecting access to vendors' shops, economical development that aims to maintain trading area in its preserved identity, and social development which initiates cooperation with concerned parties to prevent criminal in the area. These 3 categories are expected to serve as sustainable tourism development.

Department...Urban and Regional Planning....Student's signature.....
Field of study.....Urban Planning.....Advisor's signature.....
Academic year...2005.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกล่วงไปได้ด้วยดี ต้องขอขอบพระคุณในความช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ ฐาดานิติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดีเสมอมา และได้กรุณาตรวจแก้วิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระหัตถ์ โรจนประดิษฐ์ อาจารย์ ดร. นิรมล เปี้ยแดง และรองศาสตราจารย์ รอ. ชูวิทย์ สุจฉายา คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์ให้สำเร็จถูกล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และเป็นรากฐานในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปในการทำงานในอนาคต

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณปู่ คุณย่า และทุกคนในครอบครัว ที่คอยห่วงใย ให้กำลังใจ ในการศึกษาเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆฝั่งเมือง 28 ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้านเสมอมา และเป็นกำลังใจที่ดีในการศึกษา และจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ พี่เบญจ พี่น้ำผึ้ง พี่นพ และหญิง ที่สนับสนุนและช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายหวังว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ศึกษาหรือประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ฏ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	2
1.3 วัตถุประสงค์.....	2
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ขั้นตอนการวิจัย.....	6
1.7 เครื่องมือในการวิจัย.....	7
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.9 คำจำกัดความในการวิจัย.....	8
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับเมืองศิลปวัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐาน และวิถีชีวิตชุมชน.....	9
2.1.1 ความหมายของเมืองและเมืองศิลปวัฒนธรรม.....	9
2.1.2 การตั้งถิ่นฐาน.....	9
2.1.3 ชุมชน วิถีชีวิตชุมชน.....	11
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์ชุมชน.....	13
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	15
2.3.1 ขอบเขตและความหมายของการท่องเที่ยว.....	15

สารบัญ

	หน้า
2.3.2 ระบบและองค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	16
2.3.3 รูปแบบการท่องเที่ยว.....	19
2.3.5 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวกับวัฒนธรรม.....	24
2.3.6 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	24
2.3.7 การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน.....	26
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนและกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยว.....	28
2.5 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในระดับต่างๆ.....	32
2.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	35
บทที่ 3 สภาพทั่วไปเขตสัมพันธวงศ์.....	36
3.1 ประวัติความเป็นมา.....	36
3.2 ลักษณะทางกายภาพ.....	51
3.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต.....	51
3.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ.....	54
3.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ.....	55
3.2.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	56
3.2.5 ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ.....	63
3.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ.....	75
3.4 ลักษณะทางสังคม.....	76
3.4.1 ประชากร.....	76
3.4.2 ศาสนาและวัฒนธรรม.....	84
3.4.3 การศึกษาและสาธารณสุข.....	87
3.4.4 ลักษณะสังคมและชุมชน.....	88
บทที่ 4 การท่องเที่ยวเขตสัมพันธวงศ์.....	91
4.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน.....	91
4.2 รูปแบบการท่องเที่ยว.....	93
4.3 องค์ประกอบการท่องเที่ยว.....	96
4.3.1 นักท่องเที่ยว.....	97

สารบัญ

	หน้า
4.3.2 ระบบการเดินทาง.....	99
4.3.3 แหล่งท่องเที่ยว.....	101
4.3.4 สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว.....	107
4.3.5 การติดต่อให้ข้อมูลข่าวสาร.....	111
4.4 สรุปรูปแบบและองค์ประกอบการท่องเที่ยวเขตสัมพันธวงศ์.....	111
บทที่ 5 เอกลักษณ์ชุมชนและความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	114
5.1 เอกลักษณ์ชุมชนสัมพันธวงศ์.....	114
5.1.1 เอกลักษณ์ทางด้านกายภาพ.....	114
5.1.2 เอกลักษณ์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ.....	118
5.1.3 เอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม.....	122
5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	125
5.2.1 ด้านกายภาพ.....	126
5.2.2 ด้านเศรษฐกิจ.....	127
5.2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	128
5.3 ปัญหาด้านการท่องเที่ยวเขตสัมพันธวงศ์.....	129
5.3.1 ปัญหาทางตรง.....	129
5.3.2 ปัญหาทางอ้อม.....	130
5.4 การปรับปรุงการท่องเที่ยวจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว.....	135
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	153
6.1 บทสรุป.....	153
6.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	154
6.2.1 แนวทางการพัฒนาด้านกายภาพ.....	155
6.2.2 แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ.....	157
6.2.3 แนวทางการพัฒนาด้านสังคม.....	158
6.3 แผนและโครงการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง.....	161
6.4 แนวทางการสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยวของเขตสัมพันธวงศ์.....	164
6.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป.....	165

สารบัญ

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	166
ภาคผนวก ก.....	169
ภาคผนวก ข.....	182
ประวัติผู้เขียน.....	188

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3-1	แสดงพื้นที่แขวงต่างๆในเขตสัมพันธวงศ์..... 54
ตารางที่ 3-2	แสดงจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อปีของประชากรในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์..... 76
ตารางที่ 3-3	แสดงจำนวนประชากรรายแขวง เขตสัมพันธวงศ์ พ.ศ. 2548..... 77
ตารางที่ 3-4	แสดงจำนวนประชากรรายแขวง เขตสัมพันธวงศ์ พ.ศ. 2544-2548..... 77
ตารางที่ 3-5	แสดงความหนาแน่นประชากรรายแขวง เขตสัมพันธวงศ์ พ.ศ.2544-พ.ศ.2548... 79
ตารางที่ 3-6	แสดงอัตราการเพิ่มของประชากรโดยธรรมชาติเขตสัมพันธวงศ์ ปี 2541 และปี 2544..... 80
ตารางที่ 3-7	แสดงอัตราการย้ายถิ่นสุทธิเขตสัมพันธวงศ์ ปี 2541 และปี 2544..... 80
ตารางที่ 3-8	แสดงโครงสร้างประชากรเขตสัมพันธวงศ์จำแนกตามหมวดอายุและเพศ ปี 2544 และปี 2548..... 82
ตารางที่ 3-9	แสดงจำนวนโรงเรียนในเขตสัมพันธวงศ์ที่สังกัดรัฐบาล..... 87
ตารางที่ 3-10	แสดงจำนวนโรงเรียนในเขตสัมพันธวงศ์ที่สังกัดเอกชน..... 88
ตารางที่ 3-11	แสดงรายละเอียดของชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์..... 89
ตารางที่ 4-1	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามภาคต่างๆ ปีพ.ศ. 2547..... 92
ตารางที่ 4-2	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จำแนกตามทวีปต่าง ปีพ.ศ. 2547..... 93
ตารางที่ 4-3	แสดงสาเหตุที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในพื้นที่..... 94
ตารางที่ 4-4	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ. 2545 – 2547..... 98
ตารางที่ 4-5	แสดงความสนใจการกลับมาเที่ยวที่นี้อีกครั้งของนักท่องเที่ยว..... 99
ตารางที่ 4-6	แสดงจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ปีพ.ศ. 2547.... 100
ตารางที่ 4-7	ตารางแสดงพาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางมาพื้นที่ศึกษา..... 101
ตารางที่ 4-8	แสดงสถานที่ที่ประชาชนคิดว่ามีความโดดเด่นมากที่สุดและสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักในสัมพันธวงศ์..... 105
ตารางที่ 4-9	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวกรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานที่พัก ปีพ.ศ.2547... 107
ตารางที่ 5-1	แสดงค่าคะแนนตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการปรับปรุงพื้นที่..... 149
ตารางที่ 5-2	แสดงค่าคะแนนตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว..... 150
ตารางที่ 6-1	แสดงการประเมินการวางแผนโครงการระยะต่างๆ..... 144
ตารางที่ 6-2	แสดงระยะเวลาในการพัฒนาต่างๆ..... 150

สารบัญแผนที่

	หน้า
แผนที่ที่ 1-1	แสดงขอบเขตของพื้นที่ศึกษา..... 4
แผนที่ที่ 3-1	แสดงพื้นที่สัมพันธวงศ์ในอดีตและที่ตั้งถิ่นฐานชาวจีน..... 42
แผนที่ที่ 3-2	พื้นที่สัมพันธวงศ์ในอดีตและบริเวณข้างเคียง..... 43
แผนที่ที่ 3-3	พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ส่วนที่ติดกับเขตพระนครและเขตป้อมปราบฯ ปี2547..... 49
แผนที่ที่ 3-4	พื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ บริเวณสี่แยกวัดตึก ปี2475..... 50
แผนที่ที่ 3-5	แสดงขอบเขตของพื้นที่ศึกษา..... 52
แผนที่ที่ 3-6	แสดงอาณาเขตติดต่อ..... 53
แผนที่ที่ 3-7	แสดงย่านต่างๆที่สำคัญของเขตสัมพันธวงศ์..... 61
แผนที่ที่ 3-8	แสดงการใช้ที่ดินในเขตสัมพันธวงศ์..... 62
แผนที่ที่ 3-9	แสดงระบบถนนในเขตสัมพันธวงศ์..... 72
แผนที่ที่ 4-1	แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสำคัญของเขตสัมพันธวงศ์..... 106
แผนที่ที่ 4-2	แสดงลานจอดรถและพื้นที่จอดรถภายในเขตสัมพันธวงศ์..... 110
แผนที่ที่ 5-1	แสดงย่านการค้าที่สำคัญของเขตสัมพันธวงศ์..... 120
แผนที่ที่ 5-2	แสดงขอบเขตงานเทศกาลตรุษจีนเยาวราช..... 124
แผนที่ที่ 5-3	แสดงจุดที่มีทางเดินเท้าที่ชำรุดในเขตสัมพันธวงศ์..... 133
แผนที่ที่ 5-4	แสดงจุดพื้นที่เสียงภายในเขตสัมพันธวงศ์..... 134
แผนที่ที่ 6-1	แสดงเส้นทางเดินรถไฟใต้ดินสายสีน้ำเงิน หรือ สายเฉลิมรัชมงคล..... 163

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 3-1	แสดงการคาดการณ์ประชากรของเขตลัมพินวงค์.....	78
แผนภูมิที่ 3-2	แสดงการคาดการณ์ประชากรรายแขวง.....	78
แผนภูมิที่ 3-3	แสดงโครงสร้างประชากรเขตลัมพินวงค์ ปี 2544.....	83
แผนภูมิที่ 3-4	แสดงโครงสร้างประชากรเขตลัมพินวงค์ ปี 2548.....	83
แผนภูมิที่ 5-1	แสดงเพศของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	135
แผนภูมิที่ 5-2	แสดงเพศของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	136
แผนภูมิที่ 5-3	แสดงอายุของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	136
แผนภูมิที่ 5-4	แสดงอายุของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	137
แผนภูมิที่ 5-5	แสดงระดับการศึกษาของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	137
แผนภูมิที่ 5-6	แสดงระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	138
แผนภูมิที่ 5-7	แสดงอาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	138
แผนภูมิที่ 5-8	แสดงอาชีพของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	139
แผนภูมิที่ 5-9	แสดงรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	139
แผนภูมิที่ 5-10	แสดงรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	140
แผนภูมิที่ 5-11	แสดงภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	140
แผนภูมิที่ 5-12	แสดงจำนวนครั้งการเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	140
แผนภูมิที่ 5-13	แสดงพาหนะที่ใช้เดินทางของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	141
แผนภูมิที่ 5-14	แสดงความต้องการไปเที่ยวที่อื่นของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	141
แผนภูมิที่ 5-15	แสดงสถานที่โดดเด่นที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	142
แผนภูมิที่ 5-16	แสดงย่านการค้าที่ชื่นชอบของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	142
แผนภูมิที่ 5-17	แสดงกิจกรรมหลักตามความคิดเห็นของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม.....	142
แผนภูมิที่ 5-18	แสดงเวลาที่ใช้ในแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	143
แผนภูมิที่ 5-19	แสดงสาเหตุที่เข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	143
แผนภูมิที่ 5-20	แสดงกิจกรรมที่โดดเด่นตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	144
แผนภูมิที่ 5-21	แสดงความสนใจในการกลับมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	144
แผนภูมิที่ 5-22	แสดงความพอใจด้านการคมนาคมเข้าถึงของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	145
แผนภูมิที่ 5-23	แสดงความพอใจด้านความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	145
แผนภูมิที่ 5-24	แสดงความพอใจด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	146
แผนภูมิที่ 5-25	แสดงความพอใจร้านค้าของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	146

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 5-26	แสดงความพอใจสาธารณูปโภคของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	147
แผนภูมิที่ 5-27	แสดงความพอใจสาธารณูปการของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	147
แผนภูมิที่ 5-28	แสดงความพอใจในป้ายบอกทางของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	148
แผนภูมิที่ 5-29	แสดงความพอใจในเจ้าหน้าที่ของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม.....	148
แผนภูมิที่ 5-30	แสดงความพอใจการให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ตอบ แบบสอบถาม.....	149

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 3-1	คลองถมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	38
ภาพที่ 3-2	สะพานหันสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	38
ภาพที่ 3-3	ย่านการค้าเยาวราชในอดีต.....	47
ภาพที่ 3-4	ทำนาราชวงศ์.....	70
ภาพที่ 3-5	วัดสัมพันธวงศ์.....	84
ภาพที่ 3-6	วัดไตรมิตรวิทยาราม.....	84
ภาพที่ 3-7	วัดอุภัยราชบำรุง.....	85
ภาพที่ 3-8	ศาลเจ้าเล่งบ๊วยเอี้ย.....	85
ภาพที่ 3-9	มัสยิดยี่มตุลอิสลาม.....	85
ภาพที่ 3-10	โบสถ์กัลหวัร์.....	85
ภาพที่ 3-11	คนจีนในเขตสัมพันธวงศ์ มีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์.....	86
ภาพที่ 4-1	ถนนเยาวราชเวลากลางวัน.....	95
ภาพที่ 4-2	ย่านค้าทองเยาวราช.....	95
ภาพที่ 4-3	ย่านค้าของมือสอง ตลาดคลองถม.....	95
ภาพที่ 4-4	ถนนเยาวราชในเวลากลางคืน.....	96
ภาพที่ 4-5	ร้านค้าอาหารต่างๆในเยาวราช.....	96
ภาพที่ 5-1	ศาลเจ้าจีนในเขตสัมพันธวงศ์.....	115
ภาพที่ 5-2	โรงเรียนผยอิ่ง.....	116
ภาพที่ 5-3	อาคารเอกชนต่างๆในเขตสัมพันธวงศ์.....	116
ภาพที่ 5-4	ป้ายสองฝั่งทางถนนเยาวราช.....	117
ภาพที่ 5-5	ย่านการค้าเวียงนาครเกษม.....	119
ภาพที่ 5-6	ย่านการค้าเชียงกง.....	119
ภาพที่ 5-7	การค้าส่งในเขตสัมพันธวงศ์.....	121
ภาพที่ 5-8	ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตสัมพันธวงศ์.....	122
ภาพที่ 5-9	ความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในสัมพันธวงศ์.....	123
ภาพที่ 5-10	เทศกาลตรุษจีนภายในถนนเยาวราช.....	123
ภาพที่ 5-11	สัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวจำแนกตามเอกลักษณ์ชุมชน.....	125
ภาพที่ 6-1	ร้านค้าหาบเร่แผงลอยภายในเขตสัมพันธวงศ์.....	156
ภาพที่ 6-2	ความมีเอกลักษณ์ไฮ่นาทาวนของเยาวราช.....	156

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 6-3	ป้ายบอกทางและแผนที่ในสัมพันธวงศ์..... 157
ภาพที่ 6-4	ความคิดคึกคักจากกิจกรรมและวิถีชีวิตชุมชนของสัมพันธวงศ์..... 160
ภาพที่ 6-5	บรรยากาศของงานเทศกาลตรุษจีนที่ผ่านมา..... 161
ภาพที่ 6-6	ส่งเสริมกิจกรรมการค้าของแต่ละย่าน..... 164
ภาพที่ 6-7	ปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนให้น่าอยู่..... 164

สารบัญ

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	166
ภาคผนวก ก.....	169
ภาคผนวก ข.....	182
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	188